

Osen kommune
Rådhusveien 13
7740 STEINSDALEN

Saksbehandler, innvalgstelefon
Tonje Rønneberg Devik,

Uttalelse - forslag til kommunal planstrategi 2020 – 2024 – Osen kommune

Fylkesmannen har mottatt kommunal planstrategi for Osen kommune til uttalelse. Vi har følgende innspill:

Overordnet

Det er en enkel og oversiktlig planstrategi som er sendt på høring. Plandokumentet gir en god oversikt over hvilke oppgaver kommunen ønsker å prioritere. Dette gir et godt grunnlag for videre planarbeid. Planstrategien viser en god oversikt over kommunens planer med en prioritering av når planene skal revideres. Her kommer det fram at gjeldende kommuneplanens samfunnsdel er vedtatt i 2015, og planlegges revidert i 2021. Kommuneplanens arealdel ble vedtatt i 2019, og planlegges allerede å revideres i 2022.

I planstrategien blir det sett på utviklingstrekk og utfordringer, samt anbefalinger for perioden 2020-2024. Det er særlig beskrevet utfordringer i tilknytning til befolkningsutvikling og demografi. Det vil være et godt grep å benytte befolkningsutvikling og demografi som utgangspunkt for fremtidige behov og investeringer og for strategien innen ulike områder. Planstrategien er også et folkeopplysningsdokument, og det kan med fordel også synliggjøres at en bærekraftig økonomi er ryggraden i lokalsamfunnet, og at eventuelle endringer i økonomiske rammer vil kunne kreve prioriteringer i tiden som kommer.

Fylkesmannen oppfordrer også kommunen til å se hen til kunnskapen fra arbeidet som ble gjennomført i forbindelse med kommunereformen, spesielt med tanke på de utfordringene som da ble identifisert og hvordan Osen kommune ønsker å møte disse.

Landbruk

Vi støtter kommunens idé om at det skal utarbeides en handlingsplan til kommuneplanens samfunnsdel, som skal rulleres årlig. En samordning hvor tiltak i revidert handlingsplan legges inn i kommunens økonomiplan og budsjett bidrar til å sikre gjennomføring av viktige tiltak for kommunen. Dette vil gi et nødvendig langsiktig økonomisk perspektiv, og kan bidra til handlingsrom og økonomisk bærekraft knytta til kommunens utfordringer bl.a. innenfor demografi og folkehelse.

Ifølge oversikten i planstrategien skal Næringsplanen for Osen rulleres årlig, bl.a. med bakgrunn i kommunens omstillingsstatus fram til 2026. Dette er positivt. Landbruk er en viktig næring i Osen, og det er viktig å sørge for at landbruket har bærekraftige vilkår, bl.a. gjennom å ta vare på ressursgrunnlaget. Fylkesmannen forventer at dette blir en premiss i arbeidet med Næringsplanen.

Reindrift

Fovsen Njaarke sijte/ Fosen reinbeitedistrikt har beiteområder innenfor hele Osen kommune, foruten på øyene. Grunnlovens § 108 og internasjonale forpliktelser pålegger både kommunale, regionale og statlige myndigheter til å ta hensyn til samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv i samfunnsplanlegging og arealplanlegging.

Nasjonale myndigheter har gjennom lovgivning (pbl. § 3-1, c) og retningslinjer for arealplanleggingen pekt på kommunen som den sentrale aktør for å sikre at reindriftnæringen har tilstrekkelige og egne arealer for sin næringsutøvelse. Reindriften er en av de mest arealavhengige næringene i Norge, og en av de største utfordringene for reindriften er tap av beitearealer til utbyggingsinteresser. I tillegg er næringen definert som en urfolksnæring og er derfor spesielt viktig for å ivareta hensynet til det sørsamiske levesett og kultur.

Tidlig involvering av reindriften er avgjørende, både for å kartlegge arealbehovet og mulige fremtidige konfliktområder knyttet til kommunens utviklings- og innsatsområder. Dette vil gi større forutsigbarhet knyttet til de ulike og tidvis motstridende interessene i sakene. Å involvere reindriften på tidlige tidspunkt i planarbeidene er avgjørende, nettopp for å sikre at også reindriften sine interesser blir hørt.

Vi gjør oppmerksom på at LMD arbeider nå med oppdatering av veileder om reindrift og plan- og bygningsloven. Dette for å gi et bedre verktøy for både forvaltning og reindrift i arealsaker. Ny veileder vil ha økt fokus på synliggjøring av reindriften sine interesser, og sier blant annet at retningslinjer for langsiktig arealbruk skal inngå som en del av strategien. I dette ligger det å sikre naturgrunnlaget for reindriften som en samisk næring, samt å bidra til å gjennomføre internasjonale konvensjoner og avtaler knyttet til reindriften innenfor lovens virkeområde. Den sier videre at kommuner innenfor det samiske reinbeiteområdet skal behandle reindriften også i samfunnsdelen. Et minimum i dette arbeidet er å gjøre prioriteringer og legge strategier som er nødvendige for å sikre arealgrunnlaget for reindriften i et langsiktig perspektiv.

Klima og miljø

I arbeidet med kommunal planstrategi legger Osen kommune FNs bærekraftsmål til grunn. Fylkesmannen som miljømyndighet vil spesielt peke på målene *12 Ansvarlig produksjon og forbruk*, *13 Stoppe klimaendringene*, *14 Livet under vann* og *15 Livet på land*.

De nasjonale forventningene til kommunene er at de, med utgangspunkt i FNs bærekraftsmål, skal skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning. Stikkord i denne sammenheng er god nok avfallshåndtering, reduksjon av forurensning og bærekraftig bruk av ressursene. Videre handler det om å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem. Andre viktige arbeidsområder er å beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, samt stanse tap av artsmangfold.

Kommunens klima- og energiplan skal revideres innen 2023. Det kan være et godt alternativ at temaene i gjeldende plan innarbeides i en plan som omfatter for klima, energi og miljø, eventuelt

kan strategier for klima og miljø innarbeides som en del av samfunnsplanen. Strategier og prioriteringer i klima- og miljøspørsmål bør ha realistiske måloppnåelser, og tilpasses kommunens faktiske forhold. Vi vil anbefale kommunen å se klima og miljø i sammenheng med flere tema – gjerne innarbeidet i en sektorovergripende plan som samfunnsdelen. Dette kan bidra til at målene og strategiene blir implementert hos flere ulike etater.

Fylkesmannen som miljømyndighet er altså av den oppfatning at flere tema som berører klima og miljø kan og bør ses i sammenheng med hverandre. Klimaregnskap og klimatilpasning henger naturlig sammen med flere andre tema som for eksempel samordnet bolig-, areal og transportplanlegging og bevaring og restaurering av myr. Naturmangfold henger sammen med friluftsliv, klimatilpasning, arealbruk m.m. Vi foreslår at kommunen utarbeider strategier for temaene friluftsliv, sti- og løypenett, motorferdsel i utmark/på sjøen, strandsone, klima, klimatilpasning, naturmangfold, forurensning, sykkelveier og samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging. Om disse temaene er del av samme plan vil det være enklere å se dem i sammenheng der det er naturlig. Også plan for vann og avløp kan være nyttig å se på i sammenheng med noen av de andre temaene som her er omtalt. Kommunen bør også ha en strategi for arealbruk (næring, bolig m.m.), og det bør utarbeides strategi også for fritidsbebyggelse som bør ses i sammenheng med flere tema som er nevnt over.

Det er også bra at kommunen har en bevissthet rundt verdien av store inngrepsfrie naturområder fra fjord til fjell, og at Steinsdalselva er en attraktiv laks- og sjørrettførende elv som kan ses som en viktig ressurs. Steinsdalselva er et varig verna vassdrag, som gjør det ekstra viktig å ta vare på den. Kunnskap om naturmangfoldet bør ligge til grunn for all arealplanlegging. Kunnskapsgrunnlaget i Osen kommune er relativt gammelt, og det er derfor behov for et bedre kunnskapsgrunnlag.

Strategier for naturmangfold er et veldig nyttig grunnlag i videre arealplanlegging, og kan bidra til å gjøre planleggingen mer forutsigbar. Det er også nyttig å ha god oversikt over naturmangfoldet for bedre å kunne planlegge løyper og stier og annen friluftslivsbruk. Noen naturområder er mer sårbare for stor ferdsel enn andre, og kanalisering av ferdsel til mindre sårbare områder, eller til mindre sårbare tider av året, er alltid positivt. I den sammenheng vil vi minne om Sensitive artsdata som kartfester viktige arter som kan være sårbare for stor menneskelig trafikk. Dersom kommunen har naturtyper som krever skjøtsel som for eksempel slåttemark, kan en også utarbeide strategier for bevaring av natur gjennom skjøtsel.

Helse og omsorg

Bærekraftig utvikling er et overordnet mål for samfunnsutviklingen i Norge og globalt. I realiseringen av dette målet er en befolkning med god helse og livskvalitet, og en rettferdig fordeling av dette, en viktig forutsetning.

Fylkesmannen vil berømme Osen kommune for et godt og oversiktlig oversiktsdokument, jf. folkehelseloven §§ 5 og 6. Kommunen legger oversiktsdokumentet til grunn for planstrategien, og har prioritert viktige utfordringsområder satt i lokal kontekst, kommunen skal jobbe med i planperioden.

Kommunen legger kommuneplanen til grunn og samfunnsplanens overordnede mål og strategier skal gjøres førende for handlingsdelen. Langsiktig planlegging gjennom handlingsdel vil kunne bidra til målrettet arbeid med framsatte utfordringer både på folkehelsesiden og for helse- og omsorgstjenestene. Med utgangspunkt i kjente utfordringer kommunen således styrke kvalitet i tjenestene og imøtekomme fremtidens behov.

Osen kommune presenterer god oversikt over interkommunale samarbeid. Psykisk helse har de senere årene blitt en integrert del av folkehelsearbeidet og det er positivt at barn og unges fysiske og psykiske helse blir satt i fokus. Barn og unges oppvekstmiljø og levekår er viktig for deres nåværende og framtidige helse og livskvalitet. Tidlig og tverrfaglig innsats er helt sentralt, og skolen er en viktig arena for å jobbe med psykisk helse og livsmestring.

Kommunen skal i planperioden revidere flere planer og strategier som omhandler folkehelse og helse- og omsorgstjenester. Det er viktig med helhetlig planverk som viser sammenhengene mellom samfunnsplanlegging, tjenesteyting og folkehelse. Kommunen må planlegge for fremtidig demografiske utfordringer og behov for helse- og omsorgstjenester også for flere aldersgrupper med tanke på utfordringene knyttet til økt press grunnet oppgaveoverføring og spesialisering. For å imøtekomme innbyggernes behov for helse- og omsorgstjenester i fremtiden er det viktig at kommunen har en helhetlig plan knyttet til lokalisering av bolig og tjenester, velferdsteknologi, rekruttering og kompetansehevende tiltak.

Fylkesmannen minner videre om at arealplanlegging er et av de viktigste verktøy for å sikre bærekraftig utvikling av både areal og samfunn. Å følge prinsipp for bærekraftig stedsutvikling vil ha betydning både for nærmiljøet og mulighet for å sikre kapasitet for tjenesteyting helse og omsorgstjeneste jf. Håndbok om aldersvennlig stedsutvikling.

Meld. St. 15 (2017-2018) «Leve hele livet», er en kvalitetsreform for eldre, som legger opp til at eldre skal få brukt ressursene sine og dekket behovene sine i de ulike fasene av alderdommen. Reformen har fokus på plan som det viktigste redskapet for å skape et aldersvennlig samfunn. Det er viktig at Osen kommune gjennom bl.a. arbeidet med planstrategien, viser hvordan dette skal følges opp, og hvilke prioriteringer som gjøres på planområdet som bidrar til å utvikle et bærekraftig aldersvennlig samfunn.

Samfunnssikkerhet

Sikkerheten til innbyggerne i Osen er et kommunalt ansvar etter sivilbeskyttelsesloven og forskrift om kommunal beredskapsplikt. Det er mange sektorlover som griper inn i samfunnssikkerheten, bl.a. plan- og bygningsloven og helseberedskapsloven.

Osen kommune legger opp til å få oppdaterte planer, både helhetlig ROS, plan for samfunnssikkerhet og beredskap, og plan for helsemessig og sosial beredskap i kommende periode. Dette er positivt, og Fylkesmannen ber kommunen følge opp disse målsetningene framover. Videre er det viktig at kommunen ser samfunnssikkerhet som et gjennomgående tema i alle sine planer, både sektorplaner og planer etter plan- og bygningsloven.

Med hilsen

Trude Mathisen (e.f.)
seksjonsleder
Kommunal- og justisavdelingen

Tonje Rønneberg Devik
rådgiver
Kommunal- og justisavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Saksbehandlere:

Klima og miljø: Maria Aastum – 73 19 92 25

Landbruk: Aino Holst Oksdøl – 74 16 82 00

Samfunnssikkerhet: Lars Petter Løkken – 74 16 81 76

Helse og omsorg: Ann Marit Kristiansen – 74 16 82 14

Reindrift: Julie Arnfinnsdatter Vesterhus – 74 16 80 54

Kopi til:

Trøndelag fylkeskommune Fylkets hus, Postboks 2560 7735 STEINKJER